కథ

మాయాజాలం

—అంబల్ల జనార్దన్

'నమస్తే సార్!'

'ఏం సాయన్నా బాగున్నావా? చాలారోజులయింది బ్యాంకుకు రాక!' బ్యాంక్ మేనేజర్ దినేష్ స్పందించాడు.

'బాగున్నా సార్ మీ దయతోటి'

'ఏం పనిమీద వచ్చినవ్?'

'ఏదో చిన్న పని, ఒక మోటార్‌సైకిల్‌కు లోను కావాల'

'మోటార్ సైకిలా? ఎవరికి? ఎందుకు?'

'వొల్లకేంటికి సార్! నాకే. పొలాలూ, తోటనేమో దూరమాయె. సైకిలు తొక్కుడికి కాల్లన్ని గుంజుతున్నై. మోటార్‌సైకిలుంటే మంచిగుంటది'

'మీకు బావుంటుంది కాని మా రూల్స్ ఒప్పుకోవు. ఏదైనా ఉత్పత్తి కొరకు అప్పులివ్వగలం. కాని మోటార్‌సైకిల్ లాంటి విలాస వస్తువులకు కాదు'

'మోటారు సైకిలుంటే సవులత్ ఉంటది. యాడికి పోవాలన్నా జల్ది పోవచ్చు'

'అవును. దాంతో పంట ఎక్కువ పండదు గదా! అదే ట్రాక్టరు కొరకు లోను ఇస్తాం, మోటరుసైకిలు కొరకు ఇవ్వలేము'

'గదేంది సార్! ట్రాక్టరు కొరకు రెండు లక్షలిత్తరుగని, మోటర్‌సైకిలు కొరకు ముప్పై వేలియ్యరా?'

'ఇక్కడ ప్రశ్న లోను మొత్తం కాదు, లోను ఎందుకూ అని. ట్రాక్టరుతో దున్నడం సులువు. పంట ఎక్కువ పండించవచ్చు. బాడుగకు తిప్పినా అదనపు ఆదాయం వస్తుంది. సంచోని, గడ్డిగాని, ఫర్టిలైజర్లే గాని రవాణా చేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది. దాంతో రవాణా ఖర్చులు దక్కుతాయి. అదే మోటరుసైకిలుకు పెట్రోలు ఖర్చే తప్ప, అదనపు ఆదాయం ఉండదు'

'మీ బ్యాంకోల్లతోని గిదే తిప్పలు. మా అవుసరంకు లోనియ్యరుగని, పట్టెడు కానూన్లు సూపిత్తరు. అదే ఫైనాన్సోల్లయితే పొలం కాగితాలు పెట్టుకొని, దేనికంటె దానికి లోనిత్తరు'

'మాది గవర్నమెంటు బ్యాంకు, ఫైనాన్స్ కంపెనీల్లా ప్రైవేటు కాదు. అన్నీ నియమాలకు లోబడే జరగాలి. ఫైనాన్స్ వారి వడ్డీ మాకంటే చాలా ఎక్కువ'

'ఎక్కవో తక్కవో మా గరుజుకు బాకి దొరుకుతది గదా! మంచిది సార్ వస్త'

సాయన్న పడిగెల ఊరులో ఒక సన్నకారు రైతు. అతనికి రెండు అరకల పొలం ఉంది. అయిదెకరాల తోట ఉంది. తనకు ఏ మాత్రం సరితూగనివారు, స్కూటర్లు, మోటరుసైకిళ్ళపై తిరుగుతుంటే, తను సైకిలుపై వెళ్ళడం నామోషీగా ఉంది. ఎలా అయినా మోటారుసైకిలు తోలాలని అతని పట్టుదల. వారి ఊరి మహేష్‌కుమార్, ఆర్మూరులో ఓ ఫైనాన్స్ కంపెనీ పెట్టాడు. బ్యాంకు వారు మొండిచేయి చూపగానే సాయన్న 'సత్వర ఫైనాన్స్' ఆర్మూరుకు చేరుకున్నాడు.

'నమస్తే సార్'

'నమస్తే. ఎటో దారి దప్పినవ్!' రివాల్వింగ్ చెయిర్‌లో హాయిగా కూర్చున్న మహేష్‌కుమార్ స్వాగతం పలికాడు.

'దారిదప్పిగాదు, దార్లకే వచ్చిన. ఒక మోటర్‌సైకిల్ కావాలె'

'ఒకటిగాదు రెండు దీసుకో! మా కంపెనీ ఉన్నదే అందుకు. మరి ఎప్పుడు బ్యాంకుకు పోయేటోడివి మా దగ్గరికెట్లస్తివి?'

లోగడ పంపుసెట్టుకు లోనిస్తామన్నా, బ్యాంక్ నుంచి అప్పు తీసుకున్నాడు సాయన్న.

'బ్యాంకు గురిచి మీకు తెలందేమున్నది? పన్నెండు ఫారాలు నింపాల, ఇరువై నాలుగు సంతకాలు జెయ్యాల. మల్ల గిదానికిస్తం, గిదానికియ్యం అని నఖరలు జేత్తరు'

సాయన్నతో వచ్చి లింగయ్య అందుకున్నాడు. అతను ఈ ఫైనాన్స్ నుండే స్కూటరు తీసుకున్నాడు. ఆ స్కూటరు మీదే సాయన్నను తీసుకువచ్చాడు.

'సాయన్న సుంటోల్లకియ్యకుంటే ఓల్లకిత్తం? మనిషిని జూడాల, నియతు మంచిగ లేకుంటే ఎన్ని కాగితాలు రాసుకుంటేమి? ఎంత జాయిజాత్ కుదువపెట్టుకుంటేమి'

'గందుకనే మీ దగ్గరికచ్చిన. హీరో హోండా ఇప్పియ్యుండ్రి'

'హీరోహోండా అంటే నలుపై వెయిలయితయి. మా దగ్గిర పదివేలు రూపాలు డిపాజిటు పెట్టాల. దాని మీద రూపాయి చొప్పున అడ్డీ ఇస్తం'

'లోను మీద అడ్డీ ఎంత గట్టాల?'

'రెండు రూపాల సొప్పున, నెలకు ఎనిమిది నూర్లు, మూడేండ్లు కట్టాల'

'మరి అసలు?'

'దీలె (దీపావళి)కు ఏడువేలు, సంక్రాత్రికి ఏడువేలు, ఇట్ల ఆరుకిస్తులు కట్టాల. లోను పూర్తిగ కట్టినంక మీ డిపాజిటు మీకు అడ్డితోని ఇస్తం'

'అయితాయె ఒక ఫారం నింపుండ్రి'

'ఇగో గిల్ల పులి (గమార్కు) కొట్టిన జాగల సంతకం పెట్టి, లింగయ్యతోని జామీను సహి (సంతకం) పెట్టియ్యి. మా చార్జి రెండు వెయిల రూపాలు, పదివేలు డిపాజిటు, పొలం కాగితాలు తిసుకరండ్రి. వారంరోజుల్ల హీరో హోండా అత్తది.

'అన్ని తీసుకొనే అచ్చినం. యాడ సహి జెయ్యాల్లో సూపిత్తే ఈడనే అన్ని పూర్తిజేత్తం'

పదిరోజుల తర్వాత సాయన్న తన హీరో హోండా మీద ఆర్మూరు నుండి పడిగెల రాగలిగాడు. అదనపు చార్జీలు తీసుకుని ఫైనాన్స్ వారే డ్రైవింగ్ లెర్నింగ్ లైసెన్స్ ఇప్పించాడు.

సాయన్న ఆనందానికి అవధులు లేవు. లింగయ్య, మరో నలుగురు దగ్గరి స్నేహితులకు కల్లు, కోడితో పార్టీ అరేంజ్ చేశాడు.

ఒకనాడు పొద్దున వండిన కోడిమాంసం తీసుకుని స్నేహితులు తాళ్ళల్లకు పోయారు. అప్పుడే చెట్ల నుంచి తీసిన కల్లు తాగుతూ పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతున్నారు.

'అట్లిట్ల మోటరుసైకిలు కొంటివి సాయన్నా. ఎదన్నా అనుకుంటివంటె సేసేదాక ఇడవు'

గంగారాం సాయన్నను ఉబ్బించాడు. అతని కల్లు తాగుతున్నాడు మరి.

'అందరు మోటరుసైకిలు తీసుకుంటున్నరని మనం తీసుకుంటె ఎట్ల? తోటోడు తొడ కోసుకుంటున్నడని మనం మెడ గోసుకుంటమా? బండి దీసుకు నంగనే ఆయెనా నెలనెలకు అడ్డిగట్టాల, ఆరారు నెల్లకు కిస్తులు గట్టాల. పెట్రోలు కర్సులు పెట్టాల. ఇల్లలు కంగనే పండుగాయెనా, ముందున్నది ముసుల్ల పండుగ!' పార్టీ ఇస్తున్నాడని మొహమాటం లేకుండా నిష్కర్షగా తన అభిప్రాయం వెలిబుచ్చాడు నర్సయ్య. అతని స్వభావమే అంత. తనకు అప్పుచేసి సూటరుకొనే ధైర్యం లేదుగాని సాయన్నపై ఒకింత అసూయగా ఉంది.

సాయన్న ఆ మాటలు పట్టించుకునే స్థితిలో లేడు. తన వాహనపు మత్తేకాక కల్లు మత్తు కూడా ఎక్కింది మరి! పార్టీ బాగా జరిగింది. రెండు వాహనాలపై ఆరుగురు స్నేహితులు ఊరికి తిరిగి వచ్చారు.

మర్నాడు ఉదయం సాయన్న తన భార్య, నాలుగేళ్ళ అబ్బాయి నరేష్‌ను తీసుకుని తన అత్తగారి ఊరు మోర్తాడ్ బయలుదేరాడు.

తారురోడ్డుపై వేగంగా దూసుకుపోతోంది హీరో హోండా. నాటి రాజులు తమ గుర్రాల మీద కూడా అంత ఠీవిగా కూర్చొని ఉండరు! ముందు కొడుకు, వెనకాల భార్య పంచకల్యాణి ఎక్కినంత సంబరంగా ఉంది అతనికి.

మోర్తాడ్‌కు డైరెక్ట్ బస్ లేకపోవడంవల్ల 'గ్రామణి'లో వచ్చి గేటుపై దిగి, వేరే బస్సు కొరకు పడిగాపులు పడవలసి వచ్చేది. ఆర్డినరీ బస్సులు తప్ప ఎక్స్‌ప్రెస్‌లు పడిగెల రోడ్డుపై ఆపరు. వాటిల్లో రద్దీ, తొక్కిసలాట, ఇప్పుడా పాట్లన్నీ తప్పాయి. ప్రాణానికి హాయిగా ఉంది.

రోడ్డు కిరువైపులా చెట్లు, పంట పొలాలు, చల్లని ఎదురుగాలి, ఎంతో ఆహ్లాదం కల్గిస్తున్నాయి. ఈ దారిలో ఎన్నోసార్లు బస్సుల్లో పోయాడు. కాని ఇప్పుడు కలిగినంత ఆనందం ఎప్పుడూ కలుగలేదు.

తమ సొంత వాహనంపై వచ్చిన అల్లునికి, కూతురికి మర్యాదలు ఇంకా బాగా జరిగాయి. తన బావమర్దులను, మరదండ్లను మోటరుసైకిలుపై తిప్పాడు సాయన్న. వారి సంతోషం అంతా ఇంతా కాదు.

వేసవి సెలవుల తర్వాత తిరిగి వచ్చిన హరనాథ్ మాస్టారుకు, మోటారుసైకిలు స్వాగతం పలికింది. ఆయన సాయన్న ఇంట్లో బాడుగకు ఉంటున్నాడు.

'నమస్తే సార్! ఇదేనా రావడం?' సాయన్న పలకరించాడు.

'నమస్తే. ఈ మోటర్‌సైకిలెవరిది?'

'మనదే సార్. నెలాయె తీస్కుని'

'మంచిదే. పని జోరుగున్నట్టుంది'

'ఏదో మీ దయ. పొలంకాడికి పోతున్న. రాత్రికి మాట్లాడుదం సార్'

రాత్రి భోజనాలయిన తర్వాత వాకిట్లో మంచం వేసుకున్నారు సాయన్న, మాస్టారు.

'సాయన్నా! ఏమన్నా లాట్రీ తగిలిందా బండి కొనుక్కున్నావు'

'మా అసుంటోల్లకు లాట్రి లెక్కడ తగుల్తయి సార్! కష్టం జెయ్యాలె కడుపు నింపుకోవాలె. ఫైనాన్సుల లోను దీసుకున్న'

'ఫైనాన్స్ కంపెనీలో అంటే బాగా పిరెం పడుతది. దగ్గర దగ్గర రెండింతలు కట్టాలి'

'లేదు సార్. రెండే రూపాల అడ్డి. ఎనిమిది దినాల్ల బండి ఇప్పిచ్చిండ్రు. నాకైతె బాగ సవులత్ అనిపిచ్చింది'

'దీని ఖరీదెంత? మొదట ఎన్ని కట్టావు? కిస్తులు, వడ్డీ ఎంత కట్టాలి?'

సాయన్న వివరాలు చెప్పాడు.

కామర్సులో పట్టభద్రుడేగాక లెక్కల మాస్టారైన హరనాథ్ కాగితం తీసుకుని లెక్కకట్టాడు.

1. ఏడువేల చొప్పున ఆరు వాయిదాలు రు.42,000
2. నెలకు 800/- చొప్పున 36 నెలల వడ్డీ రు.28,800
3. ఫైనాన్స్ చార్జి రు.2,000
4. డిపాజిట్టుపై కోల్పోయే వడ్డీ రు.5,000
5. వాయిదాలపై కోల్పోయే వడ్డీ రు.12,600

మొత్తం రు.90,400

'చూశావా! నలభై వేల అప్పుకు నీవు ప్రత్యక్షంగా అప్రత్యక్షంగ రెట్టింపు కంటే ఎక్కువ కడుతున్నావు'

'గంత ఫరక ఎట్లుంటది సార్! రెండు రూపాల అడ్డి అంటే తక్కనే గదా'

'నిజమే కాని వాస్తవానికి ఈ ఫైనాన్స్ వాళ్ళు చాలా ఎక్కువ వడ్డీరేటు తీసుకుంటున్నారు. నీవు ఇచ్చిన డిపాజిటు పై రూపాయి చొప్పున వడ్డీ ఇచ్చి, దానిపైనే నీ నుండి రెండురూపాయల వడ్డీ వసూలు చేస్తున్నారు. నీ దగ్గర నెలనెలకు వడ్డీ వసూలు చేస్తూ చక్రవడ్డీ లాభం పొందుతున్నారు, నీకిచ్చేదేమో, మూడు సంవత్సరాల తర్వాత సాధారణ వడ్డీ. ఇంకా దారుణం ఏమంటే నీవు కట్టే వాయిదాలు అసలు నుండి మినహాయించక, అప్పు మొత్తం పై మూడు సంవత్సరాల వరకు చార్జి చేస్తున్నారు. బ్యాంకులో అలా చేయరు'

'గవన్ని మాకేం తెలుస్తయి సార్? బ్యాంకుల అడిగితే బాకియ్యకపోయిరి. బండి తీసుకోవాలని కాష్ ఉండే. ఫైనాన్సోల్లు అల్కగ ఎనిమిది దినాల్ల బండిప్పిచ్చిరి'

'నేను బ్యాంకు మేనేజరుతో మాట్లాడుతాను. నీవు బాధపడకు. పొద్దుపోయింది. పడుకో!'

రెండు రోజుల తర్వాత వీలుచూసుకుని బ్యాంకు మేనేజరుతో చర్చించాడు మాస్టారు. మారుతున్న కాలంతోపాటు బ్యాంకు నిబంధనలను కూడా మార్చాలని ప్రతిపాదించాడు. ఒకప్పుడు మోటర్‌సైకిల్ విలాస వస్తువే కావొచ్చు, కాని ఈ జెట్‌ఏజ్‌లో కాదు. ఈ రోజు అది అవసర వస్తువు. పొలాలు, తోటలు దూరం కదా! రూపాయల్లో వచ్చే లాభం మాత్రంకాక, ప్రజలకు అమరే సౌకర్యాలు, వాటివల్ల వారికి కలిగే ఆనందం పరిగణించాలి. అందుకని తగినంత ఆదాయం ఉన్న రైతులకు వాహనాలకు కూడా అప్పివ్వాలని వాదించాడు. పేపర్‌వర్క్ తక్కువ చేసి సులభంగా సత్వరంగా అప్పులు ఇచ్చే పథకాలు రూపొందించమని కోరాడు.

బ్యాంకు మేనేజర్ దినేష్ తాను చదివిన వ్యాసాలు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు. బ్యాంకులు జాతీయం చేసినప్పటి ఉద్దేశాలు మననం చేసుకున్నాడు. ప్రజలను వడ్డీ వ్యాపారస్థుల కబంధ హస్తాల నుండి రక్షించాలనే ప్రభుత్వ నీతిని గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాడు. కల్లబొల్లి మాటలతో అరచేతిలో స్వర్గాన్ని చూపే అభినవ వడ్డీ వ్యాపారస్థులైన ఫైనాన్స్ కంపెనీల మాయాజాలం నుండి పల్లె ప్రజలను ఎలాగైనా రక్షించాలనుకున్నాడు.

హరనాథ్ మాస్టారుతో సంప్రదించి ఒక నివేదిక తయారుచేశాడు. సాయన్న వంటి రైతులకు, వారి రుణం తీర్చే స్తోమతను బట్టి వాహనాలకు, టీవీ, టేప్‌రికార్డర్ వంటి మనోరంజక సాధనాలకు అప్పులు మంజూరు చేసే పథకాలు రూపొందించాడు. బ్యాంకు భద్రతకు భంగం వాటిల్లకుండా కనీస దస్తావేజులు, డాక్యుమెంట్లతో సత్వరంగా రుణాలు మంజూరు చేయడానికి తమ ప్రొసీజర్లలో మార్పులు సూచించాడు. అది తమ హెడ్డాఫీసుకు పంపించాడు.

దాదాపు మూడు నెలల తర్వాత బ్యాంకు మేనేజర్ దినేష్‌కు హెడ్డాఫీసు నుండి మెచ్చుకోలు లెటర్ వచ్చింది. అతడు రూపొందించిన పథకాలు, ఇచ్చిన సూచనలు కొన్ని మార్పు చేర్పులతో దేశం మొత్తం మీది బ్రాంచీలో అమలుపరచినట్టు సర్క్యులర్ వచ్చింది. దినేష్ ఆనందానికి హద్దులు లేవు. అతను హరనాథ్ మాస్టారుకు ధన్యవాదాలు చెప్పాడు.

ఆ రోజు రాత్రి భోజనం తర్వాత మాస్టారు, సాయన్న పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకుంటున్నారు. 'సాయన్నా నీ మోటారుసైకిలు కొరకు బ్యాంకు లోను దొరుకుతుంది. అది బ్యాంకువారు ఫైనాన్స్ కంపెనీకి డైరెక్టుగా కట్టి, వారి దగ్గర నీ పొలం కాగితాలు తీసుకుంటారు. రేపు బ్యాంకుకెళ్ళి కావలసిన ఫారాలు నింపుదాం'

'ఏదో మీరు కాబట్టి కోశీస్‌జేశి, మా అసుంటోల్లకు సాయం జేస్తున్నరు. ఇయ్యాల్ల రేపు ఇంకొకరి కోసం కష్టపడేదెంతమంది? మీ మేలు జన్మలో మర్చిపోను'

'నాదేముంది? దినేష్‌గారు మంచివారు కాబట్టి ఈ విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుని, మన అవసరాల కనుగుణంగా ఋణ పథకాలు రూపొందించారు. ఫైనాన్స్ కంపెనీల మాయాజాల మర్మాలు తెలుసుకుని వాతపెట్టారు. దానివల్ల మీకు లాభం కలుగుతుంది'

'అది కూడా మీ చలవే' అన్నాడు సాయన్న.

మండలానికో హరనాథ్ మాస్టారు, బ్యాంకు మేనేజరు దినేషూ ఉంటే ఫైనాన్స్ మాయాజాలం, మాయం కాదూ?

☆